

Una carta d'amor vinguda de molt lluny

Centre d'Estudis Canetencs

A love letter from far away!

Gràcies a la localització d'una curiosa carta d'amor escrita l'any 1942 per un soldat italià, pres en un camp de Bombai (Índia), i enviada a la canetenca Clementina Lara, l'article transcriu el text de la carta i la relaciona amb la presència de soldats italians a la nostra població durant l'any 1939. Així mateix contextualitza la família del pare de la jove, amb una breu biografia del farmacèutic Joan Lara i Vidal.

Paraules Clau: Carta d'amor, Guerra Civil, Segona Guerra Mundial, 1942, soldat italià, Triestino Pezone, Bombay, Canet de Mar, farmàcia Lara, Clementina Lara Torredadella, Joan Lara Vidal, Joaquim Alguer.

This article takes as its starting point a curious love letter sent to Clementina Lara from Canet de Mar. The letter was written in 1942 by an Italian soldier, who was a prisoner in a camp in Mumbai (India). The article transcribes the text of the letter and relates it to the presence of Italian soldiers in the town of Canet during 1939. Additionally, it introduces the family of the young Clementina, with a brief biography of her father, the pharmacist Joan Lara i Vidal.

Keywords: love letter, Spanish Civil War, Second World War, 1942, Italian soldier, Triestino Pezone, Mumbai, Canet de Mar, Lara Pharmacy, Clementina Lara Torredadella, Joan Lara Vidal, Joaquim Alguer.

Primera de tot, voldríem agrair a l'amic Enric Subinyà, president del Centre d'Estudis Argentonins, l'haver-nos facilitat la localització d'aquesta carta que, tot i no contenir una informació transcendental sobre la història de Canet, de ben segur ens ajudarà a endinsar-nos en el teixit social del nostre municipi durant la guerra i postguerra de finals de 1930 i principis dels anys 40.

Per ajudar a posar en context aquesta carta, el president del Centre d'Estudis Canetencs publica en aquest mateix butlletí un article dedicat al què sabem sobre les incidències originades per la presència d'un contingent militar de l'*Ejército de ocupación de Cataluña* durant els mesos de febrer i març de 1939, temps en què va haver-hi també tropes italianes del *Corpo Truppe Volontaire*. Els soldats que van romandre a Canet eren de les *Flechas Neras* que, juntament amb les blaves i les verdes formaven la *Divisió Littorio*, que es trobaven sota el comandament de Gastone Gambarà.

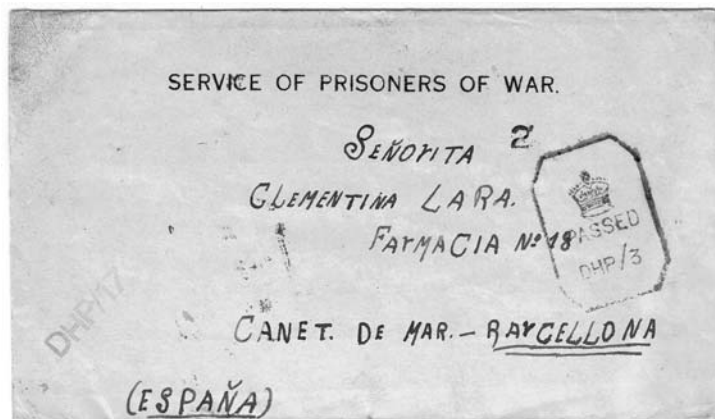
El 30 de gener de 1939, formant part del contingent militar del «*Ejército de Ocupación de Cataluña*», que va entrar a «alliberar» la nostra vila, també hi havia elements de les *Flechas Neras* italianes. Un bon grapat d'aquests soldats es va quedar a Canet fins al primer d'abril d'aquell mateix any, quan els guanyadors de la guerra civil van donar la guerra per acabada i van fer el famós «*Desfile de la*

Victoria» a Barcelona. Formant part d'aquesta tropa que va romandre els mesos de febrer i març a Canet, devia haver-hi Triestino Pezone, el qual, si al març de 1942 -i per tant al cap de tres anys- estava presoner en un Camp de Concentració de Bombai, vol dir que probablement l'havien fet presoner els britànics, atès que la Índia, en aquell temps, encara era colònia del Regne Unit. I si va caure en mans dels anglesos devia ser en una de les derrotes que la Itàlia de Mussolini, aliada amb l'Alemanya d'Adolf Hitler, va patir a l'Orient Mitjà o al nord d'Àfrica els anys 1941 i 1942.

Pel que sembla, a la noia a qui va dirigida la carta, Clementina Lara i Torredadella, li devia fer el pes aquell soldat, atès que, segons el text, ella també li havia enviat alguna carta.

Tot el que sabem doncs, sobre el militar italià Triestino Pezone és el que explica en la mateixa carta, o sigui que, en el moment d'escriure-la, tenia la graduació de sergent major: brigada en la terminologia de la graduació militar espanyola, el màxim nivell a què solien arribar els suboficials que no havien fet la carrera militar (ni cap altre). També sabem que estava reclòs al camp de concentració de presoners de guerra número 14 (a la ciutat índia de Bombai, aleshores colònia britànica), amb el número de presoner 118.919.

A la part posterior de la carta hi ha un segell vermell, amb l'escut de la corona britànica i

l'enunciat: *Obert pel Censor*. Es trobaven en plena Segona Guerra Mundial i els serveis d'espionatge dels aliats (França, Anglaterra i Estats Units) estaven atents als continguts de qualsevol informació dels soldats que, a vegades, podia resultar valuosa i també perillosa, i controlaven tant les cartes que enviaven com les que rebien els militars captius.

Per tal de mantenir la fidelitat del text original, hem transcrit l'original del text de la carta, reproduint fidelment l'embolic de paraules italianes, castellanques, i les permutacions entre un i altre idioma.

Seguidament l'hem traduït al català per tal de fer-la més entenedora.

TRANSCRIPCIÓ DE LA CARTA

SERVICE OF PRISONERS OF WAR

SEÑORITA CLEMENTINA LARA - FARMACIA nº 18

CANET DE MAR - BARCELONA (ESPAÑA)

16 - 3 - 1942 - XX

Mi cara Clementina

Antes de esta carta te escriboto otro dos tarjette, no seo se tu hay recibito, como tu sabes io me encuentro mas bien de saluto me auguro tambien de ti e tu familia. En todas las mia corespondencia te espongo muchos que quierio una tu foto, muchos dias antes de la miya captura recibí una tuya letra, me gustaba mas de las cosas que me ablas e que muchas desede-rabas por mi publiu. Spero que esta carta puedes recibir así estas tranquilla del mio lungo silencio, yo me acuerdo mas del tiempo que estato en tierra de spaña, creo que tu tambien debes acordarti de mi purqui en noi hemo tenito una amor fuorto. Spero que todas las tu cara familia estas bien, tu padre es una hombre muy bien como lo mismo tus ermanas.

No tengo mas de decirti, ma ti renca mas de escribir muy pronto.

Muchos saluto a tu papà tus ermanes Teresa e Monserrata e tu recibe il mio carino afecto tu caro que tamo e me acuerdo mas de ti a menudo puotes a sermo olviteró de la mia cara Clementina.

Recibe muchos besos en la tua cariñosas boca.

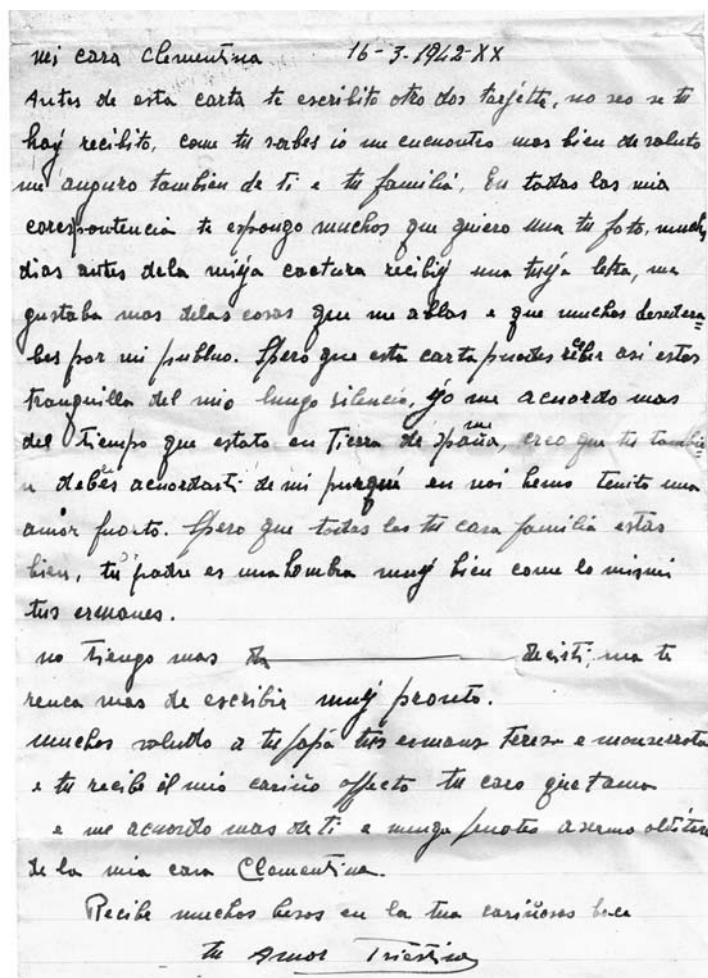
Tu amor Triestino.

Name of P.O.W: Pezone, Triestino

Nº 118919 - Rank: SERG. MAGG

Nº 14 P.O.W. Camp, C/o G.P.O. - BOMBAY

OPENED BY CENSOR

Imatges de la carta del soldat italià Triestino Pezone, dirigida a Clementina Lara. (Arxiu CEC)

TRADUCCIÓ DE LA CARTA**SERVEI DE PRESONERS DE GUERRA**

SENYORETA CLEMENTINA LARA - carrer de la FARMÀCIA n° 18

CANET DE MAR - BARCELONA (ESPANYA)

16 de març del 1942 (segle XX)

La meva estimada Clementina

Abans d'aquesta carta te'n vaig escriure dues postals, no sé si les has rebut, com tu saps em trobo més bé de salut, espero que sigui així per tu i la teva família. A totes les meves cartes t'exposo que voldria una foto teva. Molts dies abans de la meua captura havia rebut una carta teva, m'agradaven les coses que m'explicaves i moltes d'elles m'agradarien que també esdevinguessin al meu poble. Desitjo que rebis aquesta carta, així estaràs tranquil·la pel meu llarg silenci. Recordo molt el temps que vaig estar en terres d'Espanya, crec que tu també et recordes de mi, doncs vam tenir un fort amor.

Desitjo que tota la teva estimada família estigui bé, el teu pare és un bon home, com també ho són les teves germanes.

No tinc res més a dir-te, només et demano que m'escriguis aviat.

Moltes salutacions al teu pare, germanes Teresa i Montserrat, i tu rep el carinyós afecte del teu estimat, que tant em recordo de tu, doncs, potser mai m'oblidaré de la meua estimada Clementina.

Rep molts petons a la teva boca carinyosa.

El teu amor, Triestino.

Nom del presoner de guerra: Triestino Pezone

Nº de pres: 118.919 - Rang: Sargent Major

Nº 14 Camp de Presoners de Guerra, C/o G.P.O. - BOMBAI

OBERT PEL CENSOR

La família Lara

La receptora de la carta, Clementina Lara i Torredadella, tenia 27 anys, i havia nascut a la ciutat de València l'1 d'abril de 1913.¹ Era la filla gran de Joan Lara i Vidal, un dels dos únics farmacèutics que tenia la nostra vila.

En aquell temps només existien dues farmàcies a Canet, l'establiment dels Malagelada, que havia estat de Narcís Duran Desumvila, a qui li havien adquirit —sembla ser que a principis de la dècada del 1920— Joaquim Malagelada i Figa i el seu fill Pere Malagelada i Font. Estava ubicada als baixos de la casa coneguda com a Can Castanyer, a la cantonada entre el carrer del mateix nom i el carrer Ample, on actualment hi ha la *Joieria Gratovil*. Aquest mateix establiment va ser novament adquirit l'any 1936, poc abans de l'assassinat de Pere Malagelada, pel farmacèutic sabadellenc Ramon Grau i Molins. I l'altra farmàcia, era la dels Lara, situada al carrer Castanyer número 18, on actualment hi ha el restaurant *La Queixalada*.

És per això que a la direcció de la carta, en comptes de posar-hi carrer Castanyer 18, l'anomena com a carrer de la Farmàcia 18. Quina coincidència que els dos establiments estiguessin situats al mateix carrer!

Joan Lara, era fill de Joaquim Lara Gil, originari de Villamayor de los Montes, província de Burgos, i de Beneta Vidal Rollan, de Gerri de la Sal (Lleida). Lara es va casar amb la barcelonina Teresa Torredadella Fort.²

Sabem que van tenir quatre filles, Clementina la primogènita i a qui va dirigida la carta del soldat, Teresa, Amparo, i la menor Montserrat. Aquesta última va néixer a Canet un dia de Sant Jordi (23 d'abril) de l'any 1920, mentre que Teresa i Amparo havien vist la llum a la població valenciana de Burjassot el 1915 i el 1918 respectivament.³

Lara va estudiar la carrera de farmàcia durant l'últim terç del segle XIX, obtenint el títol el 31 d'agost de 1893.⁴ L'any 1899 va ingressar al col·legi de farmacèutics de la província de Girona.⁵ Entre 1896 i 1906 va regentar una farmàcia al carrer Sant Francesc de la vila de Tossa de Mar.⁶ A partir de 1914, canvia d'establiment, i se'l localitza al carrer de la Constitució 146, de la ciutat de Barcelona.⁷ Desconeixem perquè tres de les filles van néixer a la Comunitat Valenciana, potser Lara posseïa altres farmàcies en aquests indrets.

A finals de maig del 1919, va adquirir un dels dos establiments farmacèutics de Canet, el del carrer Castanyer 18, que fins aleshores havia pertanyut a Joaquim Alger.⁸ L'immoble però, era propietat de la senyora coneguda per Maria Cabané.⁹ Hem pogut

Imatge de la façana actual de la casa del carrer Castanyer nº 18, on residia i tenia la farmàcia la família Lara. (Foto Sergi Alcalde)

Imatge del Carnaval de Canet de principis de la dècada de 1930. D'esquerra a dreta, nois: Francesc Isern Roig, Conrado Ribera Cardús i Antonio Rueda Manso. Noies: Clementina Lara Torrebadaella (a qui va dirigida la carta d'aquest article), Teresa Lara Torrebadaella, i Remei Ballart Abril. (Arxiu Xavier Mas)

localitzar dos petits escrits de l'època, el del Dr. Marià Serra que va anotar: «*Tenim canvi d'apotecari. En Joaquim Alguer cansat, diu, d'ésser esclau, deixa la carrera i traspasa la botiga a n'en Joan Lara*».¹⁰ I l'altre diu així: «*La farmàcia establerta al carrer Castanyer 18, que fins al present havia sigut propietat de Dn. Joaquim Alguer, ha passat a ser-ho de Dn. Joan Lara Vidal, a qui saludem des de les presents ratlles*».¹¹ Joaquim Alguer i Pou, després de vendre's el negoci de Canet, se'l localitza, l'any 1922, regentant una farmàcia a la població empordanesa de Verges.¹²

Com a curiositat, sabem que el 2 d'octubre de 1937, en plena guerra, Joan Lara sol·licita, amb altres canetencs, que els sigui retornat l'aparell de ràdio que els havia requisat el comitè antifeixista. El 13 de novembre del mateix 1937, l'Ajuntament va acordar retornar-li l'aparell.¹³

Lara era un home de no gaire estatura, sempre vestit amb impol·luta bata blanca, i compartia, juntament amb el Dr. Prat (Josep M. Prat i Dillet), l'afició del joc d'escacs.

Malgrat no hem pogut localitzar l'any exacte, el record que es té és que Joan Lara i Vidal va traspassar a Canet durant la segona meitat de la dècada de 1940.

A partir d'aleshores, segurament motivat pel fet que no hi havia cap fill que continués el negoci, la farmàcia va desaparèixer, quedant l'establiment de Ramon Grau (Farmàcia Grau, antigament Malagelada) com a únic negoci facultatiu públic de la nostra vila.¹⁴

¹ Dades extretes del cens d'habitants de Canet de 1924 (Arxiu Municipal de Canet de Mar).

² Teresa Torrebadaella Fort va ser batejada l'any 1885 a la parròquia barcelonina de Sant Just i Pastor. Era filla de Joan Torrebadaella Mas, de Barcelona, i de Raimunda Fort Cuchi, de Martorell.

³ Dades extretes del cens d'habitants de Canet de 1924 (Arxiu Municipal de Canet de Mar).

⁴ Jordi Gonzàlez, Ramón. «*Colectanea de «speciers», mancebos botánicos, boticarios..... (1207-1997)*». Fundació Uriach 1838, any 2000.

⁵ Ídem.

⁶ Mundet Torres, Mercè. «Els Bruguera-Bas de Tossa». Quaderns de la Selva, núm. 15. Santa Coloma de Farners: Centre d'Estudis Comarcals de la Selva, any 2003.

⁷ Jordi Gonzàlez, Ramón, «*Colectanea de «speciers», mancebos botánicos, boticarios..... (1207-1997)*». Fundació Uriach 1838, any 2000.

⁸ Segons el *Dietari del Dr. Marià Serra* (p. 542), l'any 1910, Joaquim Alguer i Pou, farmacèutic fins aleshores de Sant Pol de Mar, va adquirir l'establiment a l'apotecari i regidor catalanista Enric Puig i Jofré, qui s'havia traslladat a residir a Barcelona.

⁹ La Sra. Cabané es deia Maria Riera Gustà, i se la coneixia així per ser muller d'Antoni Cabané Menció.

¹⁰ *Dietari del Dr. Marià Serra i Font. Canet de Mar 1880-1926*. Col·lecció d'Estudis de Patrimoni, vol. 1. 2006. p. 820.

¹¹ Revista «*Arenys y Sa Comarca*», vol. 21 i 22. Arenys de Mar, 7 de juny de 1919. p.13.

¹² Jordi Gonzàlez, Ramón, «*Colectanea de «speciers», mancebos botánicos, boticarios..... (1207-1997)*».

¹³ Mas Gibert, Xavier. «*Guerra, revolució i contrarevolució a Canet de Mar - 1936-1943*». Premi Iluro 2001.

¹⁴ La Mutualitat Canetenca també tenia una farmàcia, però solament d'ús exclusiu per als socis. Estava ubicada a la Plaça Gabriel Macià, número 1, a l'edifici on abans de la guerra hi hagué el «Bar Alegret».